

Sygn. akt IV U 1300/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	stażysta Renata Olędzka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 lipca 2015r. w S.

sprawy z odwołania M. M., E. P., E. S., K. S., M. S. (1) i O. S. – następców prawnych J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 23 października 2012 r. Nr (...)

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

oddala odwołanie.

Sygn. akt: IV U 1300/14 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 23 października 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art.57 i 58 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił J. S. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wskazując, że lekarz orzecznik uznał ubezpieczoną za całkowicie niezdolną do pracy od 25 czerwca 2012r., a to oznacza, że niezdolność do pracy powstała w okresie późniejszym niż 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia. Ostatnie ubezpieczenie J. S. ustało z dniem 20 marca 2006r. Ponadto okres ubezpieczenia w/w wynosi łącznie 7 lat, 7 miesięcy i 15 dni, w tym 5 lat, 8 miesięcy i 19 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 10 miesięcy i 26 dni okresów nieskładkowych – po ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych, przy czym w 10-leciu przed zgłoszeniem wniosku ,tj. na przestrzeni od 14 września 2002r. do 13 września 2012r. okres ubezpieczenia wynosi 3 lata, 3 miesiące i 26 dni, a w 10-leciu przed dniem powstania niezdolności do pracy ,tj. na przestrzeni od 25 czerwca 2002r. do 24 czerwca 2012r. okres ubezpieczenia wynosi 3 lata, 6 miesięcy i 15 dni zamiast wymaganych co najmniej 5 lat (decyzja z 23 października 2012r. k.27 akt rentowych).

Odwołanie od w/w decyzji złożyła J. S. wnosząc o jej zmianę i ustalenie jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu stanowiska wskazała, że ustalona przez organ rentowy data powstania niezdolności do pracy jest błędna, gdyż niezdolność ta powstała wcześniej ,tj. w 2008r., co znajduje potwierdzenie w orzeczeniu Powiatowego Zespołu ds Orzekania o Niepełnosprawności w M.. Nadto podniosła, że od 16. roku życia pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców, a po wyjściu za mąż pracowała w gospodarstwie rolnym teściów, a później męża. Ponadto urodziła i wychowała 5 dzieci. Pracę zawodową wykonywała przez 7 lat i 7 miesięcy (odwołanie wraz z załącznikami k.1-14 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego odrzucenie, wskazując że zaskarżona decyzja wydana została w oparciu o orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z 3 października 2012r., a ubezpieczona nie wniosła sprzeciwu od tego orzeczenia do komisji lekarskiej ZUS. W odniesieniu do twierdzeń ubezpieczonej o pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, a później teściów organ rentowy wskazał, że przy ustaleniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy uwzględnia się tylko te okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.16 akt sprawy).

W toku procesu przed Sądem Okręgowym w Siedlcach – w dniu 17 maja 2013r. zmarła ubezpieczona J. S. (odpis skrócony aktu zgonu k.44 akt sprawy). W dniu 10 września 2013r. do udziału w sprawie zgłosiła się córka zmarłej M. M. i postanowieniem z 11 września 2013r. Sąd Okręgowy podjął postępowanie w sprawie z udziałem M. M. jako następcy prawnego ubezpieczonej (postanowienie k.64 akt sprawy). Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego z dokumentacji medycznej J. S. oraz z opinii biegłych z zakresu medycyny wyrokiem z 26 czerwca 2014r. Sąd Okręgowy w Siedlcach oddalił odwołanie M. M. wskazując, że z przeprowadzonych dowodów wynika, że całkowita niezdolność J. S. do pracy powstała po upływie 18 miesięcy od ustania ostatniego ubezpieczenia, a nie legitymowała się ona co najmniej 20-letnim okresem ubezpieczenia. Udowodniony okres ubezpieczenia wynosi jedynie 7 lat, 7 miesięcy i 15 dni (wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z 26 czerwca 2014r. wraz z uzasadnieniem k.103 i 105-107 akt sprawy).

Na skutek apelacji M. M. od powyższego wyroku, Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z 19 listopada 2014r. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie od 11 września 2013r. i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania wskazując, że sprawa wymaga ponownego rozpoznania z udziałem wszystkich następców prawnych J. S., co do których Sąd ma wiedzę o ich istnieniu. Z akt sprawy wynika, że już w odwołaniu J. S. wskazała, że posiada pięcioro dzieci. Ponadto Sąd Apelacyjny wskazał, że konieczne jest uzupełnienie postępowania dowodowego, gdyż w opinii biegli nie udzielili odpowiedzi na prawidłowo postawione pytanie Sądu, czy niezdolność J. S. do pracy powstała do 20 marca 2006r. wskazując jedynie, że nie powstała przed 2007r. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 19 listopada 2014r. wraz z uzasadnieniem k.123-126).

Stosownie do powyższego postanowieniem z 29 grudnia 2014r. Sąd Okręgowy w Siedlcach wezwał do udziału w sprawie pozostałych następców prawnych J. S. w osobach E. S., M. S. (1), E. P., K. S. i O. S. (postanowienie k.134 akt sprawy).

W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 14 września 2012r. wpłynął do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniosek J. S. o rentę z tytułu niezdolności do pracy (wniosek k.1 akt rentowych). Do wniosku ubezpieczona przedłożyła kopie aktów urodzenia pięciorga dzieci oraz dwa świadectwa pracy wystawione przez Browar (...) Spółkę Jawną w O., z których wynika, że ubezpieczona pozostawała w zatrudnieniu w okresie od 2 listopada 1998r. do 14 stycznia 1999r., co stanowi 2 miesiące i 14 dni oraz od 1 września 1999r. do 30 czerwca 2006r., co stanowi 6 lat i 10 miesięcy, a po odliczeniu okresów urlopów bezpłatnych (w łącznym wymiarze 6 miesięcy i 25 dni) i okresów nieskładkowych (zwolnień lekarskich) stanowi 5 lat, 8 miesięcy i 19 dni okresów składkowych, przy czym ubezpieczenie ustało w dniu 20 marca 2006r., gdyż od 21 marca 2006r. do 30 czerwca 2006r. ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym (świadectwa pracy k.14-16 akt rentowych). Udowodnione przez ubezpieczoną okresy nieskładkowe wynoszą 6 lat, 7 miesięcy i 2 dni, z czego 6 lat z tytułu niewykonywania pracy w związku opieką nad dziećmi. Okresy nieskładkowe ograniczone do 1/3 okresów składkowych stanowią 1 rok, 10 miesięcy i 26 dni (wyliczenie okresów składkowych i nieskładkowych k.20-22 akt rentowych). Łącznie okres ubezpieczenia J. S. wynosi 7 lat, 7 miesięcy i 15 dni, z tego 5 lat, 8 miesięcy i 19 dni okresów składkowych i 1 rok, 10 miesięcy i 26 dni okresów nieskładkowych – po ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych.

W celu ustalenia, czy ubezpieczona spełnia przesłankę niezdolności do pracy organ rentowy skierował J. S. na badanie przez lekarza orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z 3 października 2012r. ustalił, że J. S. jest trwale całkowicie niezdolna do pracy, przy czym niezdolność ta powstała w dniu 25 czerwca 2012r. (orzeczenie lekarza orzecznika z 3 października 2012r. k.19 akt rentowych). Ubezpieczona nie wniosła w terminie sprzeciwu od powyższego orzeczenia lekarza orzecznika do komisji lekarskiej ZUS. Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia lekarza orzecznika organ rentowy

ustalił, że niezdolność J. S. do pracy powstała w dniu 25 czerwca 2012r., a zatem po upływie 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia (w dniu 20 marca 2006r.), a ponadto ubezpieczona nie legitymuje się co najmniej 5-letnim okresem ubezpieczenia w dziesięcioleciu przed powstaniem niezdolności do pracy oraz w dziesięcioleciu przed zgłoszeniem wniosku o rentę. Mając to na uwadze zaskarżoną decyzją z 23 października 2012r. organ rentowy odmówił J. S. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (decyzja z 23 października 2012r. k.27 akt rentowych).

J. S. cierpiała na nadciśnienie tętnicze i zaburzenia gospodarki lipidowej. Nadciśnienie tętnicze leczone było farmakologicznie. Ubezpieczona czasowo przebywała na zwolnieniach lekarskich. Na zwolnieniu takim była m.in. pod koniec opisanego wyżej zatrudnienia – w okresie od 17 października 2005r. do 20 marca 2006r. Po zakończeniu tego zwolnienia, w dniu 28 marca 2006r. ubezpieczona wystąpiła z wnioskiem o świadczenie rehabilitacyjne, ale na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika z 25 kwietnia 2006r., który stwierdził, że ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy, decyzją z 16 maja 2006r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do świadczenia rehabilitacyjnego (orzeczenie lekarza orzecznika z 25 kwietnia 2006r. i decyzja z 16 maja 2006r. o odmowie prawa do świadczenia rehabilitacyjnego k.6-7 akt za wnioskiem o świadczenie rehabilitacyjne). Dokumentacja z leczenia nadciśnienia nie wskazuje na powikłania oraz konieczność hospitalizacji ubezpieczonej z przyczyn sercowo-naczyniowych. Występujące zwyżki ciśnienia nawet do wysokich wartości stanowiły podstawę do korekcy leczenia farmakologicznego i badań diagnostycznych, ale nie stanowiły podstaw do uznania J. S. za częściowo lub całkowicie niezdolną do pracy z powodu choroby nadciśnieniowej czy innych chorób układu sercowo-naczyniowego (historia choroby J. S. z SP ZOZ w Dobrem k.77 akt sprawy oraz opinia biegłego kardiologa Z. K. k.79-80 akt sprawy).

W listopadzie 2008r. zdiagnozowano u J. S. raka piersi lewej o dużym stopniu złośliwości z przerzutami do węzłów chłonnych pachy lewej. Nowotwór leczony był operacyjnie, a następnie uzupełniająco chemioterapią trwającą od lutego 2009r. do czerwca 2009r., a w dalszym okresie hormonoterapią antyestrogenową. W czerwcu 2012r. rozpoznano u J. S. mnogie przerzuty raka piersi do mózgu i poddano ją radioterapii obszaru mózgu. W wyniku powikłań radioterapii i postępującego procesu nowotworowego w maju 2013r. J. S. zmarła. Opisana choroba nowotworowa, leczenie operacyjne oraz chemioterapia będąca bardzo toksycznym leczeniem obciążającym cały organizm spowodowały, że od listopada 2008r. ubezpieczona była całkowicie niezdolna do pracy. Od czerwca 2012r. w związku ze zdiagnozowaniem przerzutów nowotworu do mózgu oraz obciążającym organizm napromieniowaniem J. S. stała się trwale całkowicie niezdolna do pracy i niezdolna do samodzielnej egzystencji. Stan taki istniał do śmierci ubezpieczonej (opinia biegłych chirurga ortopedy M. S. (2) oraz biegłych kardiologa J. M. i neurologa A. S. k.144-146 akt sprawy).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie następców prawnych J. S. podlegało oddaleniu.

Zgodnie z art.57 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki: jest niezdolny do pracy, ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy, a niezdolność do pracy powstała w czasie zatrudnienia, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania zatrudnienia, przy czym ostatniego wymogu nie stosuje do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. W myśl art.12 ust.1, 2 i 3 ustawy niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, a częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że choć J. S. nie wniosła w terminie sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika z 3 października 2012r. Sąd rozpoznał odwołanie ubezpieczonej z uwagi na podniesione przez nią w odwołaniu kwestie

dotyczące zarówno ustaleń lekarza orzecznika, jak i okresów ubezpieczenia ,tj. okresów wychowywania dzieci i pracy w gospodarstwie rolnym.

Przechodząc do kwestii przesłanek uprawniających do renty z tytułu niezdolności do pracy wskazać należy, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że J. S. nie spełniła wszystkich przesłanek prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Przeprowadzone w sprawie dowody z opinii biegłych z zakresu medycyny wykazały słuszność twierdzeń ubezpieczonej, że jej niezdolność do pracy powstała w 2008r., a nie w czerwcu 2012r., jak ustalił to lekarz orzecznik ZUS. Sporządzona w toku ponownego rozpoznania sprawy opinia biegłych z 12 marca 2015r. dała podstawy do ustalenia, że J. S. była od listopada 2008r., osobą całkowicie niezdolną do pracy, a przyczyną tej niezdolności była zdiagnozowana u niej choroba nowotworowa, która postępując spowodowała, że od czerwca 2012r. ubezpieczona stała się również osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji (opinia k.144-146). Ustalenie wcześniejszej niż ustalił to lekarz orzecznik daty powstania u J. S. niezdolności do pracy nie pozwoliło jednakże na uznanie, że ubezpieczona spełniała wszystkie przesłanki prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Z wcześniejszych ustaleń Sądu wynika, że ubezpieczenie J. S. ustało w dniu 20 marca 2006r., a to oznacza, że niezdolność do pracy, która powstała u ubezpieczonej w listopadzie 2008r. (w dniu 1 listopada 2008r. przyjmując początek miesiąca) powstała po upływie 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia. Tym samym niespełniona pozostała przesłanka nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, w myśl której niezdolność do pracy powinna powstać w czasie ubezpieczenia albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia – art.57 ust.1 pkt 3 ustawy emerytalnej. Należy wskazać, że przeprowadzone w sprawie dowody nie dają podstaw do uznania, iż niezdolność J. S. do pracy powstała przed upływem 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia ,tj. najdalej do 20 września 2007r. Ze zgromadzonej dokumentacji medycznej J. S. wynika wprawdzie, że przed zachorowaniem na nowotwór leczyła się ona na nadciśnienie tętnicze i zaburzenia gospodarki lipidowej, ale biegli nie uznali tego schorzenia za powodujące niezdolność do pracy w stopniu całkowitym lub częściowym. Należy wskazać, że samo istnienie schorzenia nie jest równoznaczne z istnieniem niezdolności do pracy. Z opinii biegłego kardiologa Z. K. (k.79-80) wynika, że schorzenia kardiologiczne ubezpieczonej wymagały leczenia farmakologicznego, a okresowo leczenia w ramach zwolnienia lekarskiego, ale stan zaawansowania tych schorzeń nie powodował naruszenia sprawności organizmu w stopniu skutkującym co najmniej częściową niezdolnością J. S. do pracy.

Jak wynika z wcześniej przytoczonych uregulowań wymóg, aby niezdolność do pracy powstała w okresie ubezpieczenia albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia jest zniesiony w sytuacji, gdy osoba ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy i legitymuje się (kobieta) co najmniej 20-letnim okresem ubezpieczenia. W przypadku J. S. warunek ten pozostawał również niespełniony. Wykazane przez nią okresy ubezpieczenia – składkowe i nieskładkowe (te ostatnie po ograniczeniu w myśl art.5 ust.2 ustawy emerytalnej do 1/3 okresów składkowych) wynoszą bowiem 7 lat, 7 miesięcy i 15 dni. Odnosząc się do twierdzeń J. S. o opiece nad pięciorgiem dzieci wskazać należy, że okres sprawowania przez ubezpieczoną opieki nad dziećmi został co do zasady policzony w maksymalnym 6-letnim wymiarze, jednakże z uwagi na to, że jest to okres nieskładkowy, a zatem podlegający ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych, przy ustaleniu uprawnień do renty został on ograniczony do wskazanego wymiaru. Co do pracy J. S. w gospodarstwie rolnym rodziców, a następnie teściów wskazać należy, że okresy składkowe i nieskładkowe wymagane do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy mogą być uzupełnione okresami ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki – art.10 ust.2 w zw. z art.10 ust.1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W toku wyjaśnień na rozprawie w dniu 9 maja 2013r. ubezpieczona J. S. wskazała, że nie opłacała składek na ubezpieczenie społeczne rolników (k.37 akt sprawy).

Mając na uwadze powyższe okoliczności uznać należało, że J. S. nie spełniła wszystkich przesłanek nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, które muszą być spełnione łącznie. Dlatego na podstawie art.477¹⁴§1 kpc odwołanie podtrzymane po jej śmierci przez następców prawnych podlegało oddaleniu.